

Raadsvoorstel

Onderwerp

Uitwerking motie Tijdelijke opvang asielzoekers / vluchtelingen

Begrotingswijziging

n.v.t.

Datum raadsvergadering

15 december 2015

Commissie

8 december 2015

Portefeuillehouder

V. van der Horst

Afdeling

Directie

Mail opsteller

Margreet.van.de.bilt@stichtsevecht.nl

Registratie nummer

-VB/15/06005

Aan de gemeenteraad

Voorgesteld Besluit

1. Kennis nemen van de uitkomsten van de peiling onder inwoners, rapport 'Onderzoek vluchtelingen gemeente Stichtse Vecht' door het onderzoeksbureau Necker Van Naem,
2. Kennis nemen van het Rapport Beoordeling opvanglocaties asielzoekers d.d. 3 november 2015,
3. Gezien de motie Tijdelijke opvang asielzoekers/vluchtelingen van 29 september 2015 doet de raad uitspraak of en zo ja welke locatie door de raad aangewezen wordt als opvanglocatie voor vluchtelingen,
4. Indien de raad een opvanglocatie aanwijst, geeft de raad het college de opdracht om de benodigde procedure te doorlopen, inclusief inspraak, om de ingebruikname van de locatie mogelijk te maken.

Samenvatting

Op 29 september 2015 heeft de raad de motie 'tijdelijke opvang asielzoekers en vluchtelingen' aangenomen. In deze motie vraagt zij het college onderzoek te verrichten of en op welke wijze de gemeente Stichtse Vecht kan bijdragen aan tijdelijke opvang van asielzoekers en vluchtelingen. De raad heeft daarbij een aantal afwegingsfactoren meegegeven. Ter uitvoering van de motie heeft het college 2 onderzoeken laten uitvoeren, namelijk een locatieonderzoek en een peiling onder inwoners. De uitkomsten van beide onderzoeken zijn bekend. Deze zijn input voor besluitvorming over het aanwijzen van een opvanglocatie voor vluchtelingen.

Bijlagen

1. Rapportage 'Onderzoek vluchtelingen gemeente Stichtse Vecht' van het onderzoeksbureau Necker Van Naem,
2. Beoordeling opvanglocaties asielzoekers d.d. 3 november 2015.

Doel en beoogd maatschappelijk effect

Op 29 september 2015 heeft de raad de motie 'tijdelijke opvang asielzoekers en vluchtelingen' aangenomen. In deze motie vraagt zij het college onderzoek te verrichten of en op welke wijze de gemeente Stichtse Vecht kan bijdragen aan tijdelijke opvang van asielzoekers en vluchtelingen. De raad heeft daarbij een aantal afwegingsfactoren meegegeven.

Europa heeft momenteel te maken met een vluchtelingenstroom van historische omvang. Ook in Nederland melden zich dagelijks honderden asielzoekers en vluchtelingen. Vanwege deze aanhoudende hoge instroom van vluchtelingen, asielzoekers en 'nareizigers', maar ook door het hoge aantal vergunninghouders in de opvang, is de druk op de opvangcapaciteit in Nederland momenteel hoog.

Het is een nationale opgave om voldoende opvanglocaties beschikbaar te stellen. Staatssecretaris Dijkhoff van Veiligheid en Justitie heeft de gemeenten opgeroepen medewerking te verlenen. Met man en macht wordt hier vanuit de verschillende betrokken Rijksinstanties met de VNG en gemeenten aan gewerkt.

Het college van Stichtse Vecht herkent de noodzaak van het vraagstuk en voelt zich maatschappelijk verantwoordelijk om bij te dragen. Daarom is het onderzoek zoals beschreven in de motie met prioriteit opgepakt.

Ter uitvoering van de motie heeft het college 2 onderzoeken laten uitvoeren, namelijk een locatieonderzoek en een peiling onder inwoners:

a) Locatie onderzoek

Er is een inventarisatie gemaakt van mogelijke locaties voor opvang. Daarbij is een eerste ruwe inventarisatie gemaakt, om zoveel mogelijk opties te kunnen onderzoeken. Er is niet alleen gekeken naar al bestaande gebouwen, maar ook naar bijvoorbeeld weidelocaties. Dit heeft er toe geleid dat 22 locaties zijn beoordeeld.

Deze locaties zijn getoetst aan de criteria die de raad in de motie van 30 september heeft meegegeven: planologische, privaatrechtelijke en technische realiseerbaarheid, onderwijs, verkeer en verkeersveiligheid, impact op lopende projecten, plannen, dorpsstructuur in relatie tot de voorgestelde omvang van een tijdelijke opvanglocatie en sociale veiligheid.

De uitkomsten van dit onderzoek treft u aan in bijgevoegd rapport.

Per locatie zijn de genoemde afwegingsfactoren zo objectief mogelijk door ambtelijke experts beoordeeld. Aan ieder criterium en aan de hand van de laatste inzichten is een kwalificatie gegeven. Dit heeft geleid tot een eindkwalificatie van de verschillende locaties.

In het rapport is uitgegaan van verschillende soorten van opvang:

- AVO (aanvullende opvang)

Een AVO wordt ingericht voor een periode van 1 tot 2 jaar en is geschikt voor de opvang van ongeveer 200 personen. Het gaat veelal om bestaande locaties of gebouwen die snel beschikbaar zijn of geschikt te maken zijn voor opvang. Een AVO beschikt over beperkte voorzieningen en is voor het grootste deel aangewezen op voorzieningen bij een regulier AZC. Dit betekent dat de asielzoekers heen en weer moeten reizen naar de moeder-AZC.

- AZC groot (asielzoekerscentrum)

Een asielzoekerscentrum (AZC) wordt voor een langere periode gevestigd, namelijk 5 tot 10 jaar en heeft een omvang van minimaal 400 plekken. De omvang van een AZC is groter dan een AVO en er zijn ook ruimtes voor dagbesteding, zoals een recreatiezaal, sportvoorzieningen, leslokalen voor

volwassenen, etc. Bovendien kent een AZC een aantal basisvoorzieningen, waaronder geneeskundige zorg, ondersteuning en administratie. Naarmate de capaciteit stijgt nemen ook de mogelijkheden toe om meer of uitgebreidere voorzieningen op locatie te realiseren, wellicht zelfs basisonderwijs. Dit betekent minder verkeersbewegingen van de asielzoekers.

- Kleinschalige opvang AZC

Het kabinetsbeleid is er op gericht om ook kleinschalige locaties in te richten, om de asielzoekers meer te spreiden. We gaan uit van maximaal 400 plekken.

b) Peiling onder inwoners

Het bureau Necker van Naem is door het College van burgemeester en wethouders gevraagd een peiling te houden naar de mening van inwoners over de tijdelijke opvang van vluchtelingen in de gemeente. Hiervoor is een objectief model ontwikkeld waarbij het onderzoek niet alleen is gericht op de mate van steun en weerstand, maar ook in beeld brengt waar die steun en weerstand zit en wat de gemeente daarmee kan doen. Er zijn straatinterviews afgenomen en er is een digitale vragenlijst gepubliceerd. De digitale vragenlijst kon tot en met 28 oktober door inwoners worden ingevuld.

Inmiddels zijn de uitkomsten van de peiling bekend en gepresenteerd door het onderzoeksbureau tijdens een persconferentie op dinsdag 3 november 2015. Het rapport is op dezelfde dag aangeboden aan de raad en gepubliceerd op de gemeentelijke website.

Aan het onderzoek hebben 2.049 respondenten deelgenomen. Gezien de grote diversiteit aan kernen in Stichtse Vecht heeft Necker van Naem er in de analyse voor gekozen om het geheel van de respons op twee manieren onder te verdelen. Er is een tweedeling gemaakt tussen het gebied oostelijk van het Amsterdam-Rijnkanaal en het gebied ten westen daarvan.

Voor het gebied oostelijk van het Amsterdam-Rijnkanaal geeft het onderzoek een eenduidig beeld. Bijna tweederde (64%) van de respondenten vindt (in meer of mindere mate) wel dat er vluchtelingen in de gemeente mogen worden gehuisvest (of is neutraal). Een derde (36%) vindt dat niet. In het gebied westelijk van het Amsterdam-Rijnkanaal geeft 53% aan dat er vluchtelingen mogen worden gehuisvest. 47% vindt dat niet.

Het onderzoek laat verder zien dat voor grootschalige opvang (vanaf 250 vluchtelingen) onder 64% van de respondenten die hebben aangegeven dat er 1 of meer vluchtelingen mogen worden opgevangen, in het gebied westelijk van het Amsterdam-Rijnkanaal draagvlak bestaat. In het gebied oostelijk van het Amsterdam-Rijnkanaal is het draagvlak hiervoor 69%.

Argumenten

Het college stelt de raad voor kennis te nemen van het rapport Beoordeling opvanglocaties asielzoekers d.d. 3 november 2015 en de resultaten van de peiling onder inwoners en vraagt de raad een opvanglocatie voor vluchtelingen aan te wijzen.

Om richting te geven aan het debat in de raad stelt het college voor om een viertal locaties aan te merken als meest geschikt. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen verschillende typen van locaties:

- a) Locaties die direct beschikbaar zijn:
In deze categorie stellen wij voor als meest geschikt aan te merken: Maarssen, Résidence de Maarsseveense plassen, Gageldijk
- b) Transformatielocaties:
In deze categorie stellen wij voor als meest geschikt aan te merken: Breukelen, Merwedeweg
- c) Kantorencomplex:

In deze categorie stellen wij voor als meest geschikt aan te merken: Planetenbaan in Maarssenbroek.

Het college heeft deze drie locaties gepubliceerd op 24 november. Tegelijkertijd hebben collegeleden de voorzitters van de wijkcomités/buurtverenigingen en ondernemersverenigingen op de hoogte gebracht van het collegebesluit.

Kanttekeningen

Bij dit dossier is sprake van een hoge mate van maatschappelijke betrokkenheid -met zowel voor- als tegenstanders- en politieke druk. Er zijn verschillende belangen en meningen en geen van de locaties is onbetwist. Dat maakt dat een zorgvuldig besluitvormingsproces op basis van een gedegen onderzoek belangrijk is.

Communicatie

Het debat over de opvang van asielzoekers krijgt her en der grimmige trekken. Onrust is onvermijdelijk bij gesprekken over opvang. Ook in Stichtse Vecht kan die ontstaan.

In de communicatiestrategie met betrekking tot de opvang van vluchtelingen hanteren we de volgende belangrijkste kernwoorden: openheid, duidelijkheid, overzichtelijkheid en beheersbaarheid. De communicatie is open, eerlijk en transparant en gericht op het scheppen van duidelijkheid en voorkomen van onrust. Het moet voor bewoners, betrokkenen en belanghebbenden helder zijn wat zij van de gemeente kunnen verwachten. Zij moeten weten dat de gemeente hen niet in onzekerheid laat. Indien de onzekerheid lang(er) duurt kunnen inwoners zich niet serieus genomen voelen en kan het beeld ontstaan dat de gemeente onzekerheid scheidt. Het moet bovendien vooraf helder zijn waar voor inwoners/groeperingen de beïnvloedbare ruimte zit op de keuze voor een locatie.

Er zijn zeker mogelijkheden om duidelijkheid te verschaffen en mogelijke onrust in goede banen te leiden. Door de discussie goed te organiseren en daarin de regie te nemen kan de gemeente onzekerheid en eventuele weerstand wegnemen en laten zien dat ze de leiding heeft. Het gaat bij het kanaliseren van onrust om zekerheid bieden en transparantie laten zien.

Financiën en risico's

Budget neutraal

Het uitgangspunt is dat de opvang van vluchtelingen budgetneutraal wordt georganiseerd. Dat betekent dat alle kosten van de opvang worden betaald door het COA.

De financiële gevolgen van het opvangen van asielzoekers is van een groot aantal factoren afhankelijk. Zo hebben onder meer de grootte van de opvang, de locatie en de duur invloed op de kosten en opbrengsten. Dit kan pas goed in beeld worden gebracht als er meer duidelijkheid is over de locatie en soort opvang.

Kosten opvanglocatie

Kort gezegd worden de kosten van de opvanglocatie betaald door het COA. Zodra er besluitvorming heeft plaatsgevonden, worden de onderhandelingen met het COA hervat. Aandachtspunten hierbij zijn bijvoorbeeld de vergoeding van kosten als reguliere belastingen, heffingen en leges. Maar ook kosten rondom het afgeven van een omgevingsvergunning voor het (tijdelijk) afwijken van de bestemming, het inzetten van personeel (projectleiding, communicatie, advisering etc.) en informatieavonden. De afhandeling van deze gemeentelijke kosten wordt vastgelegd in een zogenaamde bestuursovereenkomst. Daarin wordt bepaald in hoeverre het COA deze kosten vergoedt.

Kosten gemeentelijke inzet

In de onderhandelingen met het COA worden ook meegenomen:

- Kosten inschrijving BRP (inschrijving asielzoekers, inzet tolken),
- Kosten inzet leerplicht (handhaving van de leerlicht ivm. komst van extra kinderen),
- Kosten inrichten gemeentelijk contactpunt (gemeentelijk contactpersoon en kosten van overleg gedurende de looptijd van het centrum),
- Reïntegratieactiviteiten,
- Inzet beveiliging.

Vergoeding gemeentefonds

De gemeente ontvangt een vergoeding via het gemeentefonds of op basis van het 'faciliteitenbesluit'. Voor elke inwoner die bij de gemeente staat ingeschreven ontvangt de gemeente via het gemeentefonds een bijdrage. De hoogte van het bedrag per inwoner hangt af van een aantal factoren, zoals bijvoorbeeld de leeftijd. Asielzoekers zijn namelijk ook inwoner van de gemeente en worden ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP). Vanaf dat moment ontvangt de gemeente voor deze inwoners de rijksbijdrage via het Gemeentefonds, die zij ook voor andere inwoners ontvangt. Zolang de asielzoekers nog niet zijn ingeschreven in het BRP ontvangt de gemeente een compensatie op basis van het Faciliteitenbesluit. Dit bedrag is ongeveer gelijk aan het bedrag dat de gemeente ontvangt voor een gemiddelde inwoner van haar gemeente vanuit het Gemeentefonds.

Uitkeringen asielzoekers

De uitkeringen aan de bewoners van een opvanglocatie zelf verzorgt het COA.

Onderwijshuisvesting

Kosten voor onderwijshuisvesting primair onderwijs wordt gedekt uit de zogenaamde Ohba-regeling (Regeling onderwijshuisvestingsbudgetten asielzoekers). Deze regeling is in het leven geroepen om te voorzien in het budget voor onderwijshuisvesting voor asielkinderen. Voor het primaire onderwijs zijn namelijk extra fysieke voorzieningen nodig, waar de gemeente verantwoordelijk voor is. De hoogte van de uitkering is gekoppeld aan het aantal bewoners van een opvanglocatie. De financiering van het onderwijs zelf verloopt via het ministerie.

Mogelijke nevenopbrengsten

Tenslotte zijn er nog mogelijke neveneffecten die een opvanglocatie voor vluchtelingen kan hebben voor de lokale economie. Ervaringen elders leren dat lokale ondernemers, zoals aannemers, schoonmaak- en beveiligingsbedrijven, alsook de middenstand profiteren van de komst van asielzoekers. Zo moet de betreffende opvanglocatie onderhouden, schoongemaakt en beveiligd worden en zullen de vluchtelingen inkopen doen in de lokale winkels.

Risico's

Openbare orde en veiligheid opvanglocatie

De locaties die zijn genoemd in het rapport 'Beoordeling opvanglocaties asielzoekers d.d. 3 november 2015 zijn in een eerste beoordeling getoetst op het aspect (sociale) veiligheid. De uitkomsten zijn opgenomen in dit rapport.

De gekozen locatie wordt qua omgeving en eventueel qua eigendom / beheer besproken in de Veiligheidsdriehoek met het Openbaar Ministerie (OM) en politie.

Voor de omgeving van de locatie wordt een omgevings- en veiligheidsanalyse van de politie gevraagd. De Veiligheidsregio Utrecht brengt een advies uit over fysieke veiligheid van de locatie, waaronder de brandveiligheid. Indien er vragen, dan wel gerede twijfels bestaan over de eigenaar van de locatie zal in dat kader een integriteitsonderzoek worden overwogen.

Bewoners van een AZC hebben zich te houden aan de gedragsregels die gelden voor iedereen. Dit houdt in dat bij strafbare feiten aangifte wordt gedaan bij de politie, en dat het OM vervolgens beslist of vervolging wordt ingesteld. Evenwel kan voor een bewoner van een AZC bij ernstige misdadingen cq. strafbare feiten het gevolg zijn dat de asielprocedure wordt stopgezet en hij/zij moet terugkeren naar het land van herkomst. Dit ter beoordeling van het OM.

Het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers is verantwoordelijk voor de beveiliging op het terrein en van de locatie. Toezicht en handhaving van de openbare orde in de omgeving is een politietaak. Bij een normale situatie zal dit onder de reguliere politiecapaciteit opgevangen worden.

Indien er ongeregeldheden optreden of dreiging daarvan, kan de burgemeester te allen tijde gebruik maken van zijn wettelijke noodbevoegdheden. Onrust op de locatie en/of maatschappelijke onrust in de omgeving van de opvanglocatie kan aanleiding zijn om gebruik te maken van deze wettelijke noodbevoegdheden.

Vervolg

De raad neemt het definitieve besluit over de opvanglocatie. Zodra deze besluitvorming er is, zullen de onderhandelingen met het COA hervat worden. De afspraken worden vastgelegd in een bestuursakkoord (zie ook de financiële paragraaf), waarna tot uitvoering kan worden overgegaan.

De termijn waarop de opvanglocatie daadwerkelijk in gebruik kan worden genomen is afhankelijk van de locatie en soort opvang. Een locatie zoals Résidence de Maarsseveense plassen zal snel in gebruik kunnen worden genomen, andere locaties vragen meer aanpassingen. Met het COA zal het traject tot ingebruikname worden verkend.

24 november 2015

Burgemeester en wethouders van Stichtse Vecht

Gemeentesecretaris

Burgemeester